Prehľad vysťahovalcov z obce Zákamenné do USA v rokoch 1892 - 1924.

V druhej polovici 19. stor sa situácia v Zákamennom (a na celej Orave) dramaticky zhoršila. Neustálym dedením sa polia pre rodinu zmenšili natoľko, že neschopnosť malého množstva pôdy uživiť rodinu si vyžadovala rýchle riešenie /pozri Prílohu 2/. Boli 3 možnosti: Intenzifikáciou poľnohospodárskej výroby získať viac potravín, ktorá však v daných podmienkach nebola možná. Odsťahovať sa do mesta a zamestnať sa v rozvíjajúcom priemysle. Na Orave sa priemysel vôbec nebudoval, preto sa niekoľko rodín vysťahovalo za prácou do Budapešti, ktorá sa rýchlo rozrastala a poskytovala obmedzené množstvo práce. Preto im zostávalo iba:

Vysťahovať sa za prácou do USA.

V USA sa po skončení Občianskej vojny v ktorej zvíťazil priemyselný Sever prudko rozvíjal prie-mysel a Amerika potrebovala veľké množstvo nových pracovných síl. Preto sa majitelia baní v roku 1877 rozhodli, že aj na Slovensko pošlú agentov, aby verbovali robotníkov pre banský a oceliarsky priemysel v USA. Amerika poskytovala pracovné príležitosti aj pre nekvalifikovaných robotníkov a zárobok bol v porovnaní s Uhorskom niekoľkonásobne vyšší. V rokoch 1875 až 1914 emigrovalo do Spojených štátov viac ako 620 000 Slovákov.

Na rozhodnutí vysťahovať sa do USA mala vplyv aj stupňujúca sa maďarizácia. Deti v školách sa učili po maďarsky, na úradoch sa komunikovalo v maďarskom jazyku, všetky dokumenty boli v ma-ďarčine a na obchodoch a budovách boli maďarské nápisy. Všetko presviedčalo obyvateľov Zákamenného, že nie sú Slováci ale Maďari. To viedlo k oslabeniu vzťahu k domovu a uľahčilo roz-hodovanie o ceste za more.

Aj v Zákamennom boli agenti verbovať na prácu do Ameriky, boli tu tiež agenti lodných spoločností, ktorí dávali informácie o cestovaní a dali sa u nich kúpiť aj lodné lístky. Objavili sa aj prevádzači na územie Poľska, cez ktoré sa dalo bez pasov „na čierno" dostať do prístavu Hamburg a ušetriť peniaze a energiu na vybavovanie pasu.

Veľká časť vysťahovalcov sa neplánovala usadiť v USA natrvalo. Plánovali niekoľko rokov tam pra-covať, našetriť doláre a s úsporami sa vrátiť domov; kúpiť pôdu, postaviť murovaný dom a žiť v lepšom sociálnom postavení. Ktorí sa rozhodli v Amerike natrvalo usadiť, predali svoje pole, dom a ostatný majetok, tým získali paniaze na cestu a na usadenie sa v novej vlasti. Na cestu si brali oblečenie, peniaze a najmä stravu.

Počet vysťahovalcov zo Zákamenného.

Počet vysťahovalcov zo Zákamenného (aj z celej Oravy) nebolo možné donedávna zistiť. Ne-zachovala sa evidencia vydaných pasov pred rokom 1914, žiadosti o vydanie pasu sú iba nekompletné, náhodne roztrúsené v archíve župy. Tiež sa neviedla evidencia cestujúcich do Ameriky. Okrem toho veľa ľudí odchádzalo do Ameriky bez pasu, „na čierno" mimo evidenciu. Žup-ní úradníci odhadovali, že takto vycestovala väčšina vysťahovalcov, proti čomu sa robili aj policajné opatrenia, ale neúspešne. Preto v monografiách jednotlivých obcí je stať o vysťahovalectve napísaná všeobecne bez konkrétnych údajov, v podstate biele miesto v dejinách obce.

Americké úrady umožnili prístup do evidencie prisťahovalcov Imigračného úradu na Ellis Islande v New Yorku, kadiaľ prešli všetci prisťahovalci v rokoch 1892 – 1924. To bola doba v ktorej vycestovala drvivá väčšina emigrantov zo Zákamenného, možno aj všetci. Vyhľadávanie sťažovalo,

že mená a názvy boli písané maďarským pravopisom a pri prepisovaní do evidencie americkí imigrační úradníci ešte viac skresľovali slovenské mená. Napriek uvedeným problémom nám to umo-žnilo podľa mena a miesta pôvodného pobytu vyhľadať **110 vysťahovalcov zo Zákamenného**. V zozname sú všetci ktorí pristáli pri brehoch Ameriky; s pasom alebo bez neho. V tabuľke uvádzam všetky údaje ktoré sú v evidencii, mená a názvy uvádzam tak ako sú v origináli. Usporiadanie v prehľade je podľa dátumu príchodu do USA.

Prehľad vysťahovalcov z obce Zákamené do USA v rokoch 1892 - 1924.

	Príchod	Priezvisko	V origináli	Meno	Vek	Stav	Z obce	Národ	Loď	Prístav
1	11.02.1900	Makúch	Makuch	Martin	39	ž	Zakowey/Zakony	h	Graf Waldersee	Hamburg
2	04.11.1900	Privara	Privara	Josef	42	ž	Zakameni	h	Deutschland	Hamburg
3	22.06.1901	Makúch	Makuch	Istvan	36	ž	Zakamence	h	Columbia	Hamburg
4	22.06.1901	Revaj	Rovaj	Istvan	30	ž	Zakamene	h	Columbia	Hamburg
5	22.06.1901	Sikora	Szikora	Istvan	31	ž	Zakamene	h	Columbia	Hamburg
6	01.11.1902	Vlčáková	Vlcsak	Josefina	18	s	Zakamene Klin	h	Breslau	Bremen
7	12.11.1902	Knapčík	Knapcik	Andrej	24	s	Klin Zakamene	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
8	12.11.1902	Vojtašák	Vojtasek	Jozef	38	ž	Klin Zakamene	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
9	13.01.1903	Beňuš	Benyuss	Stefan	24	ž	Zakamane	h	Kaiserin Maria Therezia	Cherbourg
10	13.01.1903	Kolen	Rolemn/Kolen	Martin	32	ž	Zakamane	h	Kaiserin Maria Therezia	Cherbourg
11	13.01.1903	Skaliga	Skuliga	Istvan	22	ž	Zakamane	h	Kaiserin Maria Therezia	Cherbourg
12	24.02.1903	Boroviak	Baroviak	Jan	27	s	Zakamene	h	Main	Bremen
13	24.02.1903	Iglyar	Iglyar	Martin	18	s	Zakamene	h	Main	Bremen
14	24.02.1903	Kocur	Koczur	Istvan	28	ž	Zakamene	h	Main	Bremen
15	24.02.1903	Matušák	Matussak	Jozef	31	ž	Zakamene	h	Main	Bremen
16	24.02.1903	Ovsák	Oussak	Stefan	29	ž	Zakamene	h	Main	Bremen
17	24.02.1903	Večerek	Vecserek	Floris	25	s	Zakamene	h	Main	Bremen
18	24.02.1903	Vojtaššák	Vojhassak	Stefan	18	s	Zakamene	h	Main	Bremen
19	18.03.1903	Gonšor	Gonsor	Josef	32	ž	Zakameniklin	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
20	08.04.1903	Vojtašák	Vojtasak	Martin	26	ž	Zakamene Klin	h	Prinzess Irene	Bremen
21	01.07.1903	Florek	Florek	Istvan	26	ž	Zakamiene	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
22	01.07.1903	Kovaľ	Kovaly	Janos	40	ž	Zakamiene	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
23	01.07.1903	Skaliga	Skuliga	Istvan	28	s	Zakamiene	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
24	01.07.1903	Urban	Urban	Jozsef	28	ž	Zakamiene	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
25	01.07.1903	Výlupek	Vilupek	Janos	25	s	Zakamiene	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
26	01.11.1904	Vojtašák	Vojtasek	Alous	11m	s	Zakameneklin	s	Kaiser Wilhem II.	Bremen
27	01.11.1904	Vojtašáková	Vojtasek	Johanna	29	v	Zakameneklin	s	Kaiser Wilhem II.	Bremen
28	02.12.1904	Lukáč	Lukas	Stefan	29	ž	Zakameneklin	s	Frankfurt	Bremen
29	04.02.1905	Beniak	Benjak	Niklos	41	ž	Ziakameniktin	h	Hannover	Bremen
30	04.02.1905	Magdiak	Magdjak	Janos	26	ž	Ziakameniktin	h	Hannover	Bremen
31	04.02.1905	Mikula	Mikula	Janos	35	ž	Zakameniktin	h	Hannover	Bremen
32	04.02.1905	Mikula	Mikula	Jozef	38	ž	Ziakameniktin	h	Hannover	Bremen
33	04.02.1905	Mrekaj	Mreka	Antal	23	s	Ziakameniktin	h	Hannover	Bremen
34	04.02.1905	Ondro	Ondro	Janos	34	ž	Zskameniklin	h	Hannover	Bremen
35	04.02.1905	Vrabel	Vrabel	Jozsef	34	ž	Ziakameniktin	h	Hannover	Bremen

36	04.02.1905	Vrabel	Vrabel	Stefan	38	ž	Ziakameniktin	h	Hannover	Bremen
37	20.03.1905	Mrekaj	Mrekaj	Marton	42	ž	Jak.Klisc/Zak.Klin		Main	Bremen
38	20.03.1905	Tarsa	Tarsa	Anton	31	ž	Zamakuklin	s	Main	Bremen
39	26.04.1905	Jaroň	Yarony	Ystvan	27	s	Zakameneklin	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
40	26.04.1905	Kocur	Koczur	Anton	27	s	Zakameneklin	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
41	26.04.1905	Kviatek	Kwiatek	Stefan	27	ž	Zakameneklin	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
42	26.04.1905	Sipčak	Sipczak	Ystvan	31	ž	Zakameneklin	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
43	26.04.1905	Večerek	Veczerek	Daniel	34	ž	Zakameneklin	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
44	26.04.1905	Zvoňár	Zwaniar	Yanos	19	ž	Zakameneklin	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
45	20.12.1905	Hrčkulák	Hrcskulak	Stefan	26	ž	Zakamene	s	Kaiser Wilhem der Grosse	Bremen
46	20.12.1905	Michalicová	Mihalicza	Maria	33	v	Zakamene	s	Kaiser Wilhem der Grosse	Bremen
47	20.12.1905	Teluch	Tjeluch	Jozef	29	ž	Zakamene	s	Kaiser Wilhem der Grosse	Bremen
48	24.02.1906	Florek	Florek	Jano	19	s	Zakamene	s	Breslau	Bremen
49	24.02.1906	Florek	Florek	Jozsef	31	ž	Zakamene	s	Breslau	Bremen
50	24.02.1906	Florek	Florek	Marcin	31	ž	Zakamene	s	Breslau	Bremen
51	24.02.1906	Kubizna	Kubizna	Josef	21	s	Zakamene	h	Breslau	Bremen
52	24.02.1906	Michalica	Michaliza	Martin	26	s	Zakamene	h	Breslau	Bremen
53	03.03.1906	Brišák	Brissak	Janos	40	ž	Zakamen	s	Chemnitz	Bremen
54	03.03.1906	Florek	Florek	Jozsef	31	ž	Zakamene	s	Chemnitz	Bremen
55	03.03.1906	Plaskúr	Plaskur	Anton	25	ž	Zakamen	s	Chemnitz	Bremen
56	03.03.1906	Sekeráš	Sekeras	Anton	25	ž	Zakomene	s	Chemnitz	Bremen
57	11.12.1906	Bartek	Bartek	Anton	23	s	Zakamene	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
58	11.12.1906	Boškaj	Boskay	Jozef	24	s	Zakamena	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
59	11.12.1906	Florek	Florek	Jano	30	ž	Zakamene	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
60	11.12.1906	Gleitek	Gletik	Janos	24	s	Zakamena	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
61	11.12.1906	Kubizna	Kubizna	Jozef	38	ž	Zakamena	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
62	13.11.1906	Kurňavka	Kurnyavka	Martin	22	s	ZakomeneKlin	s	Kaiser Wilhem II.	Bremen
63	11.12.1906	Majchrák	Majckzak	Jozef	39	ž	Zakamena	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
64	11.12.1906	Mrekaj	Mrekay	Serafín	32	ž	Zakamena	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
65	11.12.1906	Polťak	Poltjak	Jano	38	ž	Zakamena	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
66	13.11.1906	Sivčák	Szivcsak	Jozsef	32	ž	ZakomeneKlin	s	Kaiser Wilhem II.	Bremen
67	13.11.1906	Sumihora	Szumihora	Veron	18	s	ZakomeneKlin	s	Kaiser Wilhem II.	Bremen
68	11.12.1906	Ševčík	Szefcsik	Anton	21	s	Zakamene	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
69	11.12.1906	Večerek	Vecserek	Florian	42	ž	Zakamena	s	Kronprinz Wilhem	Bremen
70	28.03.1907	Beňuš	Benus	Marton	23	s	Zakameneklin	s	Grosser Kurfurst	Bremen
71	28.03.1907	Florek	Florek	Martin	17	s	Zakameneklin	s	Grosser Kurfurst	Bremen
72	28.03.1907	Jerášek	Jerasek	Franch	41	ž	Zakamene	s	Grosser Kurfurst	Bremen
73	28.03.1907	Kojdiak	Kojdnak	Jozsef	43	ž	Zakamene	s	Grosser Kurfurst	Bremen
74	28.03.1907	Lučivňák	Lucsiwnak	Anton	44	ž	Zakamene	s	Grosser Kurfurst	Bremen
75	28.03.1907	Matušák	Matusak	Jann	41	ž	Zakamene	s	Grosser Kurfurst	Bremen
76	28.03.1907	Matušák	Matusak	Jozsef	36	ž	Zakamene	s	Grosser Kurfurst	Bremen
77	28.03.1907	Mravčiaková	Mravcsiak	Kristina	20	...	Zakameneklin	s	Grosser Kurfurst	Bremen
78	28.03.1907	Šimják	Simjak	Janos	28	s	Zakameneklin	s	Grosser Kurfurst	Bremen
79	28.03.1907	Večerek	Wecserek	Jozsef	42	ž	Zakamene	s	Grosser Kurfurst	Bremen
80	01.03.1909	Večerek	Vecerej	Jozef	41	ž	Zakamene Klin	s	Rhein	Bremen

81	04.05.1909	Gross	Gross	Markus	17	s	Zakamena	ž	Potsdam	Rotterdam
82	25.09.1909	Florek	Florek	Marcin	31	ž	Zakamenne	s	Amerika	Hamburg
83	25.09.1909	Mrekaj	Mrekaj	Antoni	27	ž	Zakamenne	s	Amerika	Hamburg
84	05.10.1909	Knapčík	Knapcsik	Andras	30	ž	Klinzakameno	s	Kronprinzessin Cecilie	Bremen
85	05.10.1909	Vojtašák	Vojtasik	Stefan	24	s	Klinzakameno	s	Kronprinzessin Cecilie	Bremen
86	05.10.1909	Vylupek	Vilupek	Janos	37	ž	Zakamene Klin	s	Kronprinzessin Cecilie	Bremen
87	25.11.1909	Janotiak	Fanotiak	Josef	33	ž	Zka...ene	s	Prinz Friedrich Wilhem	Bremen
88	25.11.1909	Kubačka	Kubaka	Jan	23	s	Zka...ene	s	Prinz Friedrich Wilhem	Bremen
89	25.11.1909	Teluch	Teluch	Serafín	23	s	Zka...ene	s	Prinz Friedrich Wilhem	Bremen
90	16.12.1909	Koukol	Koukol	Stefan	32	ž	Zakamenes	s	President Grant	Hamburg
91	11.10.1910	Jaroň	Jaron	Martin	37	ž	Zakameneklin	s	Kronprinzessin Cecilie	Bremen
92	11.10.1910	Večerek	Vecserek	Balint	28	ž	Zakameneklin	s	Kronprinzessin Cecilie	Bremen
93	16.12.1912	Kuchťák	Kuchtyak	Marton	26	s	Kliv Zakaniene	s	Pennsylvania	Hamburg
94	16.12.1912	Vilupek	Wylupek	Johann	34	ž	Kliv Zakaniene	s	Pennsylvania	Hamburg
95	28.01.1913	Gleitek	Gleitek	Stefan	35	s	Zakameneklin	s	Kronprinzessin Cecilie	Bremen
96	22.04.1913	Makúchová	Makuch	Anna	17	s	Zakomena	s	President Lincoln	Hamburg
97	22.04.1913	Poľtaková	Poltiak	Anna	17	s	Zakomena	s	President Lincoln	Hamburg
98	27.08.1913	Kubačka	Kubacka	Josef	28	ž	Zakamene	s	Imperator	Hamburg
99	13.09.1913	Turasek	Turaszek	Frank.	48	ž	Zakamene	s	Amerika	Hamburg
100	13.09.1913	Vrabel	Vrabel	Josef	25	s	Zakamene	s	Amerika	Hamburg
101	26.09.1913	Kac	Kacz	Jonozz	20	s	Zakaniene/Zakamene	s	Pretoria	Hamburg
102	26.09.1913	Sekeráš	Sekeras	Stefan	24	s	Zakaniene/Zakamene	s	Pretoria	Hamburg
103	03.01.1921	Teluch	Teluch	Anton	38	ž	Chicago/Zakumene	s	Ryndam	Rotterdam
104	03.01.1921	Telúchová	Teluch	Maria	33	v	Zakumene	s	Ryndam	Rotterdam
105	14.10.1922	Večereková	Vecerek	Maria	20	s	Zakamene	s	Nieuw Amsterdam	Rotterdam
106	14.10.1922	Vlčáková	Vlcak	Magdalena	18	s	Zakamene	s	Nieuw Amsterdam	Rotterdam
107	24.07.1923	Lašák	Lassak	Josef	35	ž	Sakamene	s	Manchuria	Hamburg
108	04.02.1924	Ševčík	Sefcik	Pavel	1	s	Zakameny	s	Nieuw Amsterdam	Rotterdam
109	04.02.1924	Ševčíková	Sefcik	Pavlina	3	s	Zakameny	s	Nieuw Amsterdam	Rotterdam
110	04.02.1924	Ševčíková	Sefcik	Petronila	27	v	Zakameny	s	Nieuw Amsterdam	Rotterdam

Podľa veku najväčšiu skupinu tvorili vysťahovalci vo veku 31 – 40 rokov - **37 osôb** tj. 33,4%, nasledovala skupina 26 - 30 rokov (**25** – 22,7%), priemerný vek **28,8 rokov**, podrobnejšie v Prílohe 1. Vysťahovalectvo bolo doménou mužov, žien bolo prekvapujúco málo, v porovnaní s inými obcami, z ktorých žien bolo iba o málo menej ako mužov. Celkovo sa vysťahovalo **99 mužov**, tj. 90,0%, **žien 11** tj. 10,0%. Z mužov bolo **ženatých 66** (66,7%), **slobodných 33** (33,3%); ženy **vydaté 4** (36,4%), **slobodné 6** (54,5%) a **neuvedené 1** (9,1%). Najviac Záka-menčanov pristálo v New Yorku v r. 1906 – **22** (20,0%) osôb, na druhom mieste v roku 1905 **19** (17,3%) osôb.

Cesta do prístavu.

Keď boli so všetkým pripravení vydali sa zo Zákamenného na ďalekú cestu. Zvyčajne ich sprevádzal agent lodiarskej spoločností, ktorí im pomáhal v novej neznámej situácii. Vysťahovalci ktorí mali pas cestovali železnicou južnejšou trasou do prístavu Brémy (81 osôb), tí ktorí pas nemali, odchádzali *„na čierno*" a cestovali severnejšou trasou cez územie Poľska a Nemecka do severnejšie položeného

prístavu Hamburg (18 osôb). Iba niekoľko osôb využilo prístavy Rotterdam (8 osôb) a Cherbourgh (3 osoby). V prístave sa ubytovali v prístavných barakoch, v ktorých čakali na loď. Zakúpili si lodné lístky (pokiaľ ich už nemali zakúpené doma od agenta lodnej spoločnosti) do najlacnejšej 3. tzv. *„vysťahovaleckej triedy"*.

LOUIS SCHARLACH & Co., HAMBURG, Bahnhofstr. 9
(Scharlach Lajos és Társai) (Louis Scharlach i Spółka)

Schiffskarte №6111

für einen Post- oder Schnelldampfer der Hamburg-Amerika-Linie.

Herr

hat eingezahlt für Erwachsene Kinder unter 12 Jahren
die Summe von als Handgeld auf die Ueberfahrt
von Hamburg nach in der dritten Classe per Post- oder Schnelldampfer.

Die Beförderung erfolgt auf Grund der von der Hamburg-Amerika-Linie erlassenen Ueberfahrtsbedingungen, in Gemässheit der Vorschriften des Deutschen Reichs-Auswanderungsgesetzes und nach den Bestimmungen der Amerikanischen Regierung. Diese Schiffskarte hat 12 Monate Gültigkeit und ist nicht übertragbar.

HAMBURG, den 17/IV. 1905.

Louis Scharlach & Co.
Hamburg — Bahnhofstr. 9

Lodný lístok

V prístave bol vypracovaný zoznam cestujúcich, ktorý obsahoval meno vysťahovalca a odpovede na 29 otázok. Tento dokument po príchode do USA odovzdal kapitán lode americkým úradníkom, ktorým slúžil na posúdenie spôsobilosti prisťahovalca usadiť sa v USA.

LIST OR MANIFEST OF ALIEN PASSENGERS FOR THE U. S. IMMIGRATION OFFICER

by the regulations of the Secretary of Commerce and Labor of the United States, under Act of Congress approved March 3, 1903, to be delivered to Officer of any vessel having such passengers on board upon arrival at a port in the United States.

S. S. Rotterdam sailing from Rotterdam July 15th 1905 Arriving at Port of

Zoznam vysťahovalcov na lodi.

Lode na ktorých sa plavili Veselčania z Európy do USA:

Kronprinz Wilhem /24/, Grosser Kurfurst /10/, Main /9/, Hannover /8/, Breslau /6/, Kronprizessin Cecilie /6/, Kaiser Wilhem II. /5/, Nieuw Amsterdam /5/, Amerika /4/, Chemnitz /4/, Kaiser Wihem der Grosse /3/, Columbia /3/, Kaiserin Maria Theresia /3/, Prinz Friedrich Wilhem /3/, Pretoria /2/, Pennsylvania /2/, Ryndam /2/, President Lincoln /2/, Prinzess Irene /1/, Deutschland /1/, Imperator /1/, Manchurin /1/, Frankfurt /1/, Potsdam /1/, Graf Waldersee /1/, President Grant /1/, Rhein /1/.

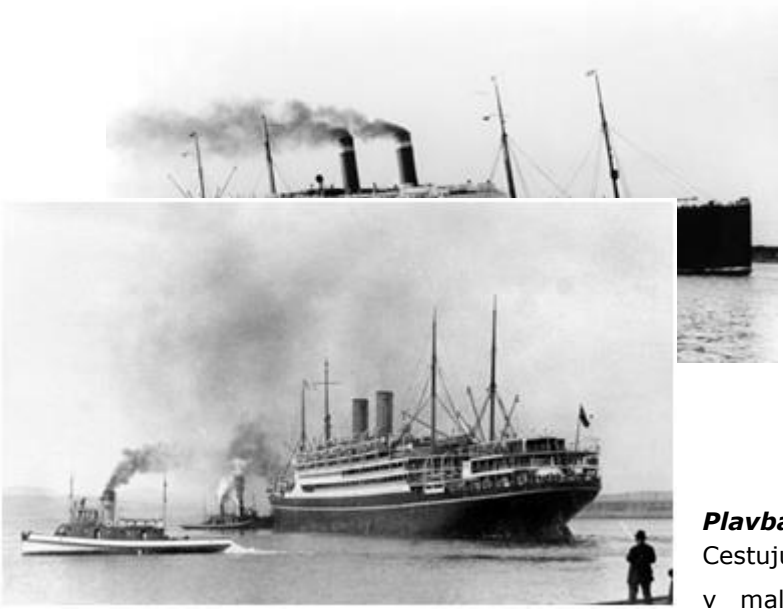

Parník „Amerika" bol spustený na vodu v Belfaste v r. 1905. Viezol celkom 897 pasažierov, z toho 1. triedy 420, 2. triedy 254 a 3. triedy 223 pasažie-rov.

Parník „Kaiserin Auguste Victoria" bol spustený na vodu v Štetíne v r. 1905. V tom čase bol najväčšia loď na svete. Viezol celkom 2 996 cestujúcich, z toho 1. triedy 652, 2. triedy 286 a 3. triedy 2 058 pasa-žierov.

Plavba

Cestujúci 3. triedy boli umiestnení v podpalubí, v malých izbách ležali ľudia na regáloch na jednoduchom slamníku, spolu muži, ženy aj deti. Strava bola minimálna, väčšinou sa museli stravovať zo svojich zásob. Pitná voda sa rozdávala na prídel len v časových intervaloch, alebo len raz do dňa. Hygiena bola nedostatočná, vzduchu v izbe málo, mnohých premáhala morská nemoc.

Vysťahovalci na lodi.
Rok 1892.

Po 15 až 60-tich dňoch – podľa rýchlosti plavby - pristála loď v prístave, pri móle East River v New Yorku. Vysťahovalci 3. triedy boli prevezení člnmi alebo trajektami na ostrov Ellis Island, kde sídlil Imigračný úrad a kde museli Zákamenčania prekonať poslednú prekážku na ceste za lepším životom.

Budova Imigračného úradu dnes. V budove je múzeum prisťahovalectva „Ellis Island Immigration Museum".

Imigračný úrad

V rokoch 1820 – 1892 sídlil Imigračný úrad na juhu Manhattanu v prístave Castele Garden. Odtiaľ ho presťahovali na ostrov Ellis Island, kde v tieni Sochy Slobody postavili novú budovu z „Gruzínskej borovice" a otvorený bol 1.1.1892. Tento ostrov sa premenil na malé mesto, v ktorom sa nachádzal nový Imigračný úrad, súd, škola, nemocnica, obchody a ubytovne. Večer 17. júna 1897 budova do základov vyhorela. Okamžite začali stavať novú „ohňovzdornú" budovu otvorenú 17. decembra 1900 a v tento deň prijali 2 251 prisťahovalcov. Cez tento ostrov prešlo medzi rokmi 1892 až 1954 do Ameriky viac ako dvanásť miliónov (uvádza sa aj 17 milionov) prisťahovalcov. V novembri 1954 bol Ellis Island oficiálne uzavretý. V r. 1965 vyhlásili Ellis Island za súčasť Sochy slobody, ktorá bola postavená na susednom ostrove, za Národný pamätník. Po dôkladnej rekonštrukcii otvorili ostrov pre verejnosť a v budove Imigračného úradu zriadili múzeum *„Ellis Island Immigration Museum".* Múzeum prijalo takmer 2 milóny návštevníkov ročne.

Príchod na Ellis Island

Kontrola na Imigračnom úrade.

Vláda Spojených štátov zaviedla regulačné opatrenia. Do krajiny nesmeli vstúpiť: chorí, najmä na infekčné nemoci, negramotní, a úplne

nemajetní – prisťahovalec musel mať majetok, min. 10 dolárov v hotovosti, alebo sponzora. ktorý by sa za neho zaručil. Preto musel každý imigrant absolvovať lekársku a právnu kontrolu. Po prevezení na ostrov Ellis Island oddelili mužov od žien a detí. Všetkých zoradili do radu a čakala na nich vstupná zdravotná prehliadka.

Prehliadka začala už pri vstupe do hlavnej haly. Do haly viedli schody, na konci ktorých stál lekár a pozoroval prichádzajúcich hore schodmi. Všímal si, či niektorý z nich nekríva, či nie je veľmi zadýchaný, či sa u neho navonok neprejavuje nejaká fyzická, psychická alebo motorická porucha. Následne ich kontroloval očný lekár, ktorý po rýchlom zbežnom vyšetrení rozhodol, či dotyčný pokračuje ďalej, alebo ho poslal na detailnejšie vyšetrenia, alebo ho hneď vrátil na najbližší parník do jeho krajiny, odkiaľ prišiel. Od očného lekára ho poslali na ďalšie vyšetrenia, kde sledovali duševné či fyzické deformácie, nákazlivé choroby, tehotenstvo, pohlavné choroby a podobne. Po každom vyšetrení prisťahovalcovi na hruď napísali kriedou nejaký znak, ktorý predstavoval v skratke jeho diagnózu. Po vyšetreniach čakal prisťahovalca pohovor s úradníkom, ktorý mal pred sebou spis o všetkom, čo sa jeho osoby týkalo. Tento spis bol doplnený o jeho chorobopis, ktorý mu tam lekári urobili.

Lekárska prehliadka

Všetky tieto náležitosti boli podrobne skúmané a na základe nich sa úradník rozhodol, či prisťahovalca do krajiny pustí, alebo nie. Úradníkovi často pomáhal tlmočník, keďže väčšina prisťahovalcov neovládala anglický jazyk. Každému bolo položených tridsať dva otázok, v ktorých sa ho pýtali na jeho meno, vek, povolanie, krajinu pôvodu, či je vzdelaný, či vie písať, čítať, koľko peňazí si nesie so sebou a podobne.

Ak mali kontrolovaní nejaké problémy umiestnili ich do tzv. „väzby". Napríklad ženy s deťmi, ktoré cestovali samé, museli v tejto väzbe počkať, kým pre nich neprišiel ich manžel. Ľudia, ktorí cestovali bez peňazí, museli počkať na niekoho, kto im prinesie peniaze, alebo sa za nich verejne finančne zaručí. Chorí a tehotné ženy boli nútené ostať v nemocnici. Zločinci a políciou hľadané osoby boli hneď zadržané a vyhostené. Táto väzba trvala pre niekoho pár hodín, pre iného pár dní, no našli sa

aj takí, ktorí tam strávili niekoľko mesiacov. Približne 80 % všetkých prisťahovalcov strávilo na Ellis Island len niekoľko hodín. Ostatní prisťahovalci boli zadržaní pre nejakú zdravotnú alebo administratívnu príčinu a len 2 % boli automaticky vyhostení z krajiny.

V Amerike

Zákamenčania sa usádzali v priemyselnej oblasti v severovýchodnej oblasti v štátoch New York, New Jersey, Illinois, Connecticut, Ohio, ale najmä v Pensylvánii, kde sa mesto Pittsburg stalo najväčším strediskom Slovákov. Život v Amerike bol pre pre nich ťažkou skúškou. Po neľahkých udalostiach doma, ťažkej a nepríjemnej plavbe po mori, stresujúcich podmienkach na imigračnom úrade sa dostali do ďalšej neľahkej situácie. Prvoradou úlohou bolo usadiť sa, nájsť si čím skôr prácu a začať sporiť. Vysťahovalci zo Zákamenného boli v drvivej väčšine nekvalifikované pracovné sily, preto sa zamestnávali v baniach a oceliarňaach. Práca v týchto profesiách bola často oveľa ťažšia ako doma, no pláca sa nedala ani zďaleka porovnať. Baníci a pracovníci v železiarňach mohli zarobiť až $1.50 - $2.00 na deň. Doma by pritom zarobili niečo okolo 15 – 30 centov. Zatiaľ čo muži pracovali v baniach a továrňach, ženy sa buď starali o domácnosť alebo o ubytovne, prípadne tiež pracovali. Ľudia pracovali v neľudských podmienkach, pri nedostatočnej hygiene, v uzavretých priestoroch v baniach a továrňach, časté boli aj smrteľné úrazy.

Prisťahovalci zo Zákamenného sa pripájali k už existujúcim slovenským komunitám, zapájali sa do činnosti slovenských spolkov, prispôsobovali sa novým životným podmienkam. Zdôrazniť ale treba, že pri krstinách, sobášoch, pohreboch, zábave a iných príležitostiach dôsledne zachovávali zvyky, tradície a obrady z domova.

Život Slovákov v Spojených štátoch výstižne charakterizoval významný dejateľ K. Čulen, keď povedal: „**Nikde nebolo Slovákom tak dobre ako v Amerike, ale nikde netrpeli toľko ako v Amerike.“**

Príloha 1:

Vek vysťahovalcov:											
Menej ako 15 rokov:	**3**	2,7%	Muži:	**99**	90,0%	Ženatí:	**66**	66,7%	Slobodní:	**33**	33,3%
15 – 20 rokov:	**14**	12,7%	Ženy:	**11**	10,0%	Vydaté:	**4**	36,4%	Slobodné:	**6**	54,5%
21 – 25 rokov:	**20**	18,2%	Neudané:	0		Neuvedené:	**1**	9,1%			
26 – 30 rokov:	**25**	22,7%									
31 – 40 rokov	**37**	33,6%									
Viac ako 40 rokov:	**11**	10,0%	Priemerný vek:	**28,8**	rokov						

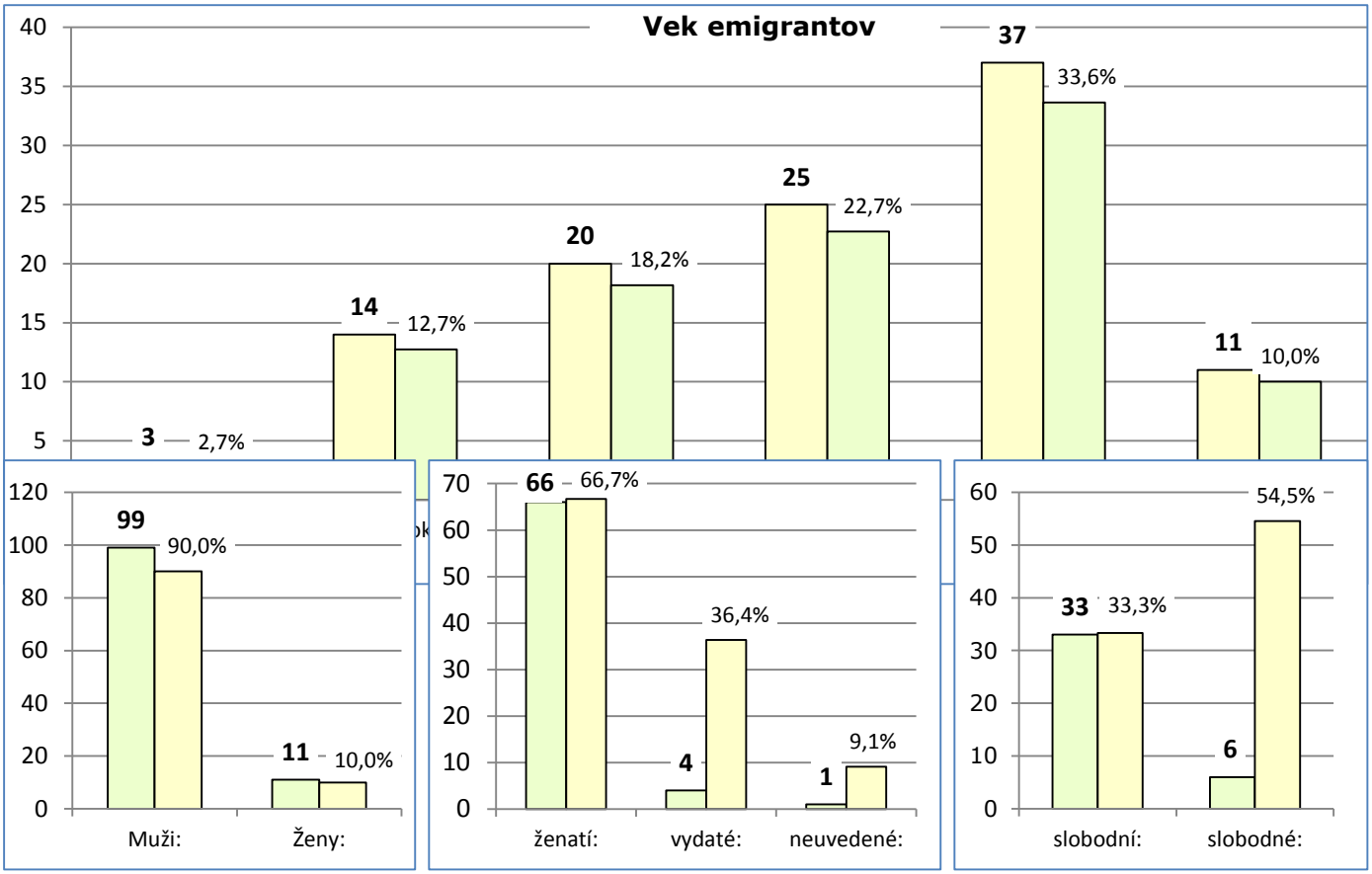
Vek emigrantov
3
2,7%
14
12,7%
20
18,2%
25
22,7%
37
33,6%
11
10,0%
99
90,0%
11
10,0%
Muži:
Ženy:
66
66,7%
36,4%
4
1
9,1%
ženatí:
vydaté:
neuvedené:
33
33,3%
6
54,5%
slobodní:
slobodné:

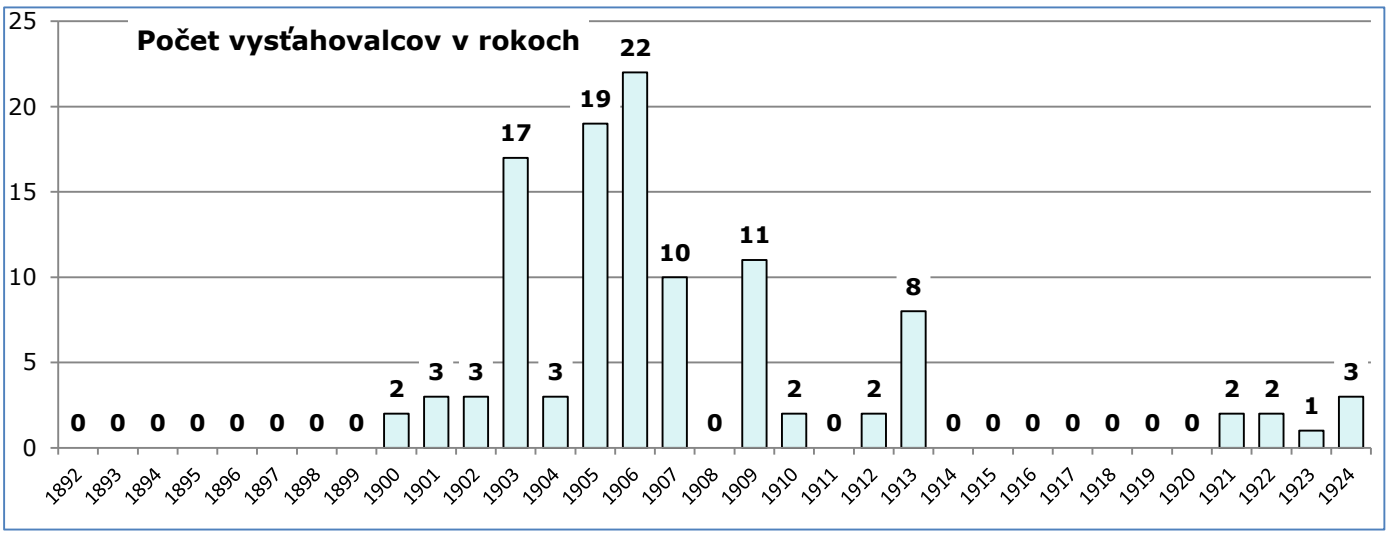
Počet vysťahovalcov v rokoch
0 0 0 0 0 0 0 0 2 3 3 17 3 19 22 10 0 11 2 0 2 8 0 0 0 0 0 0 0 2 2 1 3
1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900 1901 1902 1903 1904 1905 1906 1907 1908 1909 1910 1911 1912 1913 1914 1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924

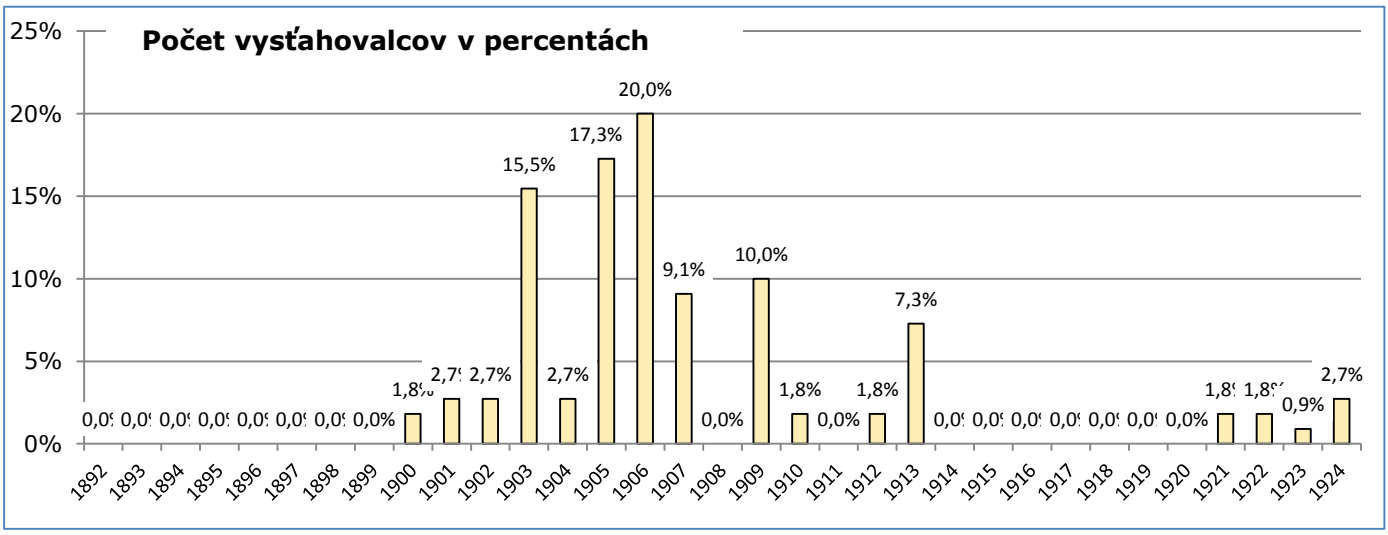
Počet vysťahovalcov v percentách
1,8% 2,7% 2,7% 15,5% 2,7% 17,3% 20,0% 9,1% 0,0% 10,0% 1,8% 0,0% 1,8% 7,3% 1,8% 1,8% 0,9% 2,7%
1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900 1901 1902 1903 1904 1905 1906 1907 1908 1909 1910 1911 1912 1913 1914 1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924

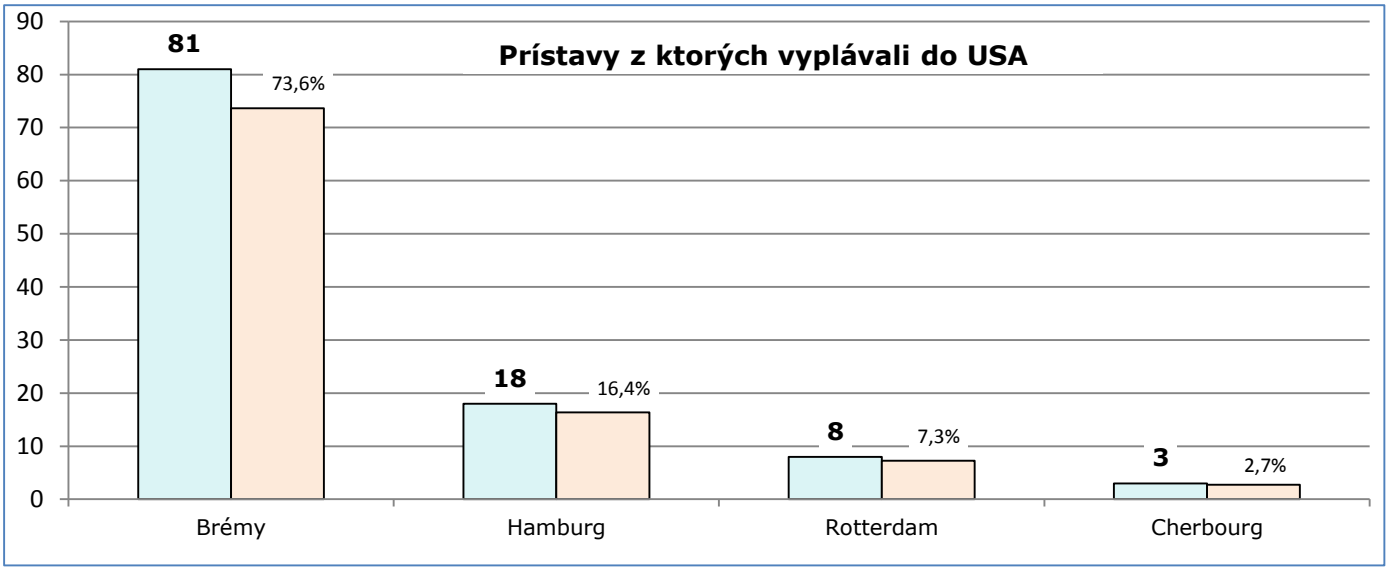

Príloha 2:

Ťažký život obyvateľov Rabči (a ostatných oravských dedín) fundovane a výstižne opísal obvodný notár so sídlom v Rabči v rokoch 1927 – 1935. Text nám pomôže dobre pochopiť príčiny veľkého vysťahovalectva z Oravy.

„Počasie je nepriaznivé, aj zima, lebo sa nedá furmančiť. Na poliach jesenná sejba vymrzne, na jar je počasie tak zlé, že sa nedá riadne siať, seje sa neskoro. Chudobný roľník nemá dostatok hnoja, nemá riadne obilie na osivo ani satbu a sadenie nie je dosť silné, aby vzdorovalo silným jarným a jesenným mrazom. Čo zostane a čo by sa dalo zužitkovať, seno, otava a obilie po žatve, nemôže sa zachrániť pre nepriaznivé počasie, zobrať a uskladniť do stodoly a tak zhnije na poli. Takéto úrody, čo sa zrna týka, sa nedajú na ľudskú potrebu mlieť, slama a potrava pre dobytok upotrebovať, lebo z toho ochorie. Toto sa opakuje z roka na rok. Postupne tak ako má tunajší maloroľník menej príjmov, dôchodkov, zárobkov, nemôže si zadovážiť dostatok umelého hnojiva, jedinej podmienky tohto hospodárstva. Tunajší roľník spotrebuje slamu na kŕmenie dobytka, na stelivo používa mach a smrečinu. Do hnoja tečie dažďová voda, ktorá to najlepšie z hnoja vymyje tak, ako na poliach prudké jarné dažde a jesenné lejaky odplavia aj hnoj aj humus. Je vôbec nešťastie tohto obyvateľstva, že sa tu musí trápiť a hospodáriť na poli, ktoré je viac menej už od prírody predestinované na to, aby tu bolo výlučne len lesné hospodárstvo, chov dobytka a ovčiarstvo. Je smutný osud tunajšieho obyvateľstva, ktoré nedopracuje toľko obilia s úmornou prácou za pol roka, koľko mu je potrebné na celoročnú výživu. Pre týchto úbožiakov by bolo potrebné, ***aby aspoň polovička bola kolonizovaná na lepší kraj ...*** *maloroľník nie je v stave vyživiť rodinu, zaplatiť dane a úroky zo svojich dlhov. Ostáva im predať hospodárstvo, inak ho postihne exekúcia".*